

Straffrättsligt skydd för barn som bevittnar brott mellan närstående samt mot uppmaning och annan psykisk påverkan att begå självmord

Remissvar på SOU 2019:32, Dnr Ju2019/02172/L5, 16 september 2019

Bris (Barnens rätt i samhället) övergripande synpunkter på betänkandet

Bris har beretts tillfälle att yttra sig över slutbetänkandet Straffrättsligt skydd för barn som bevittnar brott mellan närstående samt mot uppmaning och annan psykisk påverkan att begå självmord (SOU 2019:32). Bris tillstyrker förslagen i sin helhet och välkomnar att lagstiftningen ändras för att stärka barns rättsliga ställning i enlighet med barnkonventionen. Bris väljer att nedan utveckla några synpunkter rörande utredningens förslag.

Bris är positiva till att utredningen har ett tydligt barnrättsperspektiv som lyft in barnkonventionen, särskilt artikel 3 om barnets bästa, artikel 6 om barns rätt till liv, artikel 12 om barns rätt till inflytande och artikel 19 om barns rätt till skydd mot alla former av våld. Det är även positivt att utredningen tagit in forskning kring barn som upplever våld och vuxnas erfarenheter av att ha upplevt våld som barn.

Bris vill dock betona vikten av det fortsatta arbetet med att tillse varje barns rätt till skydd mot våld enligt barnkonventionen. Bris anser att lagstiftningen behöver stärkas utöver dessa förslag för att Sverige ska leva upp till barnkonventions krav om barns rätt till skydd mot alla former av våld. Bris förordar exempelvis att en särskild straffbestämmelse om misshandel av barn bör införas i enlighet med barnrättighetsutredningens förslag.¹

Bris synpunkter avseende ny straffbestämmelse om barnfridsbrott

Barnets beroendeställning och rätt till inflytande

Bris delar utredningens uppfattning om att barn som bevittnar våld mellan närstående inte går att betrakta som vittne utan måste ses som brottsoffer. Enligt utredningens förslag kommer det i praktiken krävas att grundbrottet är styrkt. Många barn som upplever våld eller annat brott mellan närstående kommer inte till socialtjänstens eller Polisens kännedom. Enligt Brottsförebyggande rådet lever cirka 150 000 barn i Sverige tillsammans med en förälder som blivit misshandlad av den andra föräldern.² Långt ifrån alla misshandelsbrott anmäls och mörkertalet är stort.

Bris vill därför i sammanhanget lyfta det problematiska med att barn som brottsoffer vid barnfridsbrott är oerhört beroende av att ens närstående som har blivit utsatt för grundbrottet

---

¹ Barnkonventionen blir svensk lag, SOU 2016:19, s. 260

² Siffror hämtade från Socialstyrelsens hemsida, <https://www.socialstyrelsen.se/stod-i-arbetet/vald-och-brott/vald-i-nara-relationer/>

anmäler brott eller att samhället på annat sätt upptäcker brott. Bris anser att ansvariga myndigheter behöver utveckla arbetssätt och kunskap om barnkonventions artikel 12 om barns rätt till inflytande för att upptäcka våldsutsatthet hos barn, utöver att kriminalisera upplevelser av våld. Det kan därför behöva tillsättas ytterligare resurser än de som utredningen föreslagit.

Barns upplevelse eller bevittnande

Enligt utredningens förslag måste ett barn ha sett eller hört den aktuella gärningen för att straffansvar ska föreligga. Diffusa iakttagelser kommer att falla utanför straffbestämmelsens tillämpningsområde. Bris är införstådd med de betänkligheter som förts fram kring legalitetsprincipen men vill, i likhet med Barnombudsmannens synpunkter i utredningen,³ framföra det problematiska i att mer diffusa iakttagelser och som många gånger är en strategi för barn som lever med våld, kommer att falla utanför straffbestämmelsens tillämpningsområde. Bris är av uppfattningen att utformningen av lagbestämmelsen till *upplevelse* av våld istället för att *bevittna* våld ger barn ett starkare straffrättsligt skydd och är mer förenligt med barnkonventionens principer om barnets bästa och barnets rätt till inflytande.

Bris synpunkter avseende ny straffbestämmelse om uppmaning och annan psykisk påverkan att begå självmord

Antalet barn som kontaktar Bris för stöd kring självmordstankar har ökat. En röd tråd i barns samtal till Bris är svårigheten att få hjälp.⁴ Bris anser därför att alla insatser för att minska självmord är viktiga och välkomnar utredningens förslag om att kriminalisera uppmaning eller annan psykisk påverkan från någon att begå självmord. Bris ser att denna kriminalisering kan leda till ökat skydd för barn med psykisk ohälsa och barn som växer upp i hedersrelaterat förtryck och våld som är två särskilt utsatta grupper.

Bris synpunkter avseende övriga förslag och överväganden

Särskilda företrädare och ombud

Bris tillstyrker förslaget att förtydliga lagen om särskilda företrädare för barn som ett led i att stärka barns inflytande i och förtroende för en rättslig process. Barn är rättighetsberärare som kräver olika kompetens från den som möter barn utifrån barns eventuella funktionsnedsättningar, språk och ålder. Utredningen skriver att barn behöver adekvat information anpassad efter ålder och mognad. Bris vill understryka vikten av att barns särskilda ställföreträdare får den utbildning och har den kompetens som krävs för att möta barns olika behov. Bris ser att sådan kompetenshöjning kräver resurser och att ställföreträdares roll och kompetens kommer att behöva utvärderas.

Bris är mycket positiv till utredningens förslag om att utreda en ny form av ombud som ett led i att stärka barns rättsliga ställning och rätt till inflytande enligt artikel 12 i barnkonventionen.

---

³ SOU 2019:32, s. 195

⁴ Bris rapport 2019:1, s. 12

Barnahus

Barnahusens verksamhet är oerhört viktig och det är avgörande att den verksamheten har kunskap om barns rättigheter enligt barnkonventionen och de resurser som behövs för att förverkliga barns rättigheter. Det ska givetvis inte vara avhängigt var i landet ett barn blir utsatt för brott och Bris är positiv till utredningens förslag om att se över barnahusens verksamhet för att öka likvärdigheterna i deras verksamhet utifrån de krav som barnkonvention ställer.

Magnus Jägerskog

Generalsekreterare